

SI DŽEJ TJUDOR

NESTANAK ENI TORW

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

C. J. Tudor

THE TAKING OF ANNIE THORNE

Copyright © 2019 by C. J. Tudor

First published by Penguin.

Translation rights arranged by Madeleine Milburn Ltd.

All rights reserved.

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Pisci su kao slagalice – iziskujemo strpljenje,
istrajnost i povremeno nekoga da nas sastavi.*

Ovo je za Nila što me je upotpunio.

Prolog

I pre nego što uđe u kuću, Gari zna da će biti gadno.

Kroz otvorena vrata širi se otužan sladunjav miris, po lepljivom vrelom hodniku razletele su se muve, a ako ni to nije siguran pokazatelj da nešto u toj kući nije kako treba, da nikako nije u redu, onda to potvrđuje tišina.

Na prilazu je parkiran lep beo fijat; kod ulaznih vrata stoji prislonjen bicikl; u hodniku leže bačene gumene čizme. Porodični dom. U porodičnom domu se čak i kad je prazan čuje jeka života. U njemu nikada ne vlada tako mučna i zloslutna mukla tišina kao u ovoj kući.

On svejedno ponovo dovikuje: – Ehej! Ima li koga?

Šeril žustro pokuca na otvorena vrata. Kad su stigli, bila su zatvorena ali otključana. Ni to nije kako treba. Arnhil jeste malo mesto, ali ljudi ipak zaključavaju vrata.

– Policija! – viče ona.

Ništa. Ni tihi koraci, ni škripa, ni šapat. Gari uzdiše, shvata da iz praznovernog straha okleva da uđe. Nije to samo

zbog užeglog mirisa smrti. Tu je još nešto. Nešto iskonsko u njemu što ga tera da se smesta okrene i ode odatle.

– Naredniče? – Šeril ga upitno pogleda izvivši tanušnu obrvu.

Gari se osvrne ka svojoj partnerki od metar šezdeset i dva-tri i četrdeset i kusur kila. Sa svojih metar osamdeset pet i skoro sto trideset kila, on je Balu, a Šeril nežni Bambi. Barem po izgledu. A što se karaktera tiče, izlišno je reći da Gari plače kad gleda *Diznijeve* crtane filmove.

Blago joj klimne glavom smrknuta lica, pa oboje kroče unutra.

Zapahne ih težak smrad ljudskog leša. Gari proguta kne-dlu, pokušava da diše na usta, gorko žali što neko drugi – *bilo ko drugi* – nije primio ovaj poziv. Šeril zgađeno iskrivi lice i rukom pokrije nos.

Ove prizemne seoske kuće tipične su građe – mali hod-nik, stepenice s leve strane, dnevna soba sa desne i mala kuhinja u dnu kuće. Gari skreće ka dnevnoj sobi. Gurne vrata da ih otvori.

Gari je i pre viđao leševe. Dete koje je pregazio odbegli vozač. Klinac koga je iskasapila poljoprivredna mašina. I to je bilo užasno, stvarno jeste. I definitivno se moglo izbeći. Ali ovo... Ovo je gadno, ponovo pomisli. Mnogo gadno.

– Jebote – prošapće Šeril, a ni Gari ne bi našao bolju reč.

Ta jedna užasnuta psovka sve je govorila. *Jebote*.

Nasred sobe, na pohabanom kožnom kauču pred velikim televizorom ravnog ekrana, leži neka žena. Po raspuknutom ekranu mili desetak zunzara.

Ostale zuje oko žene. *Okolo leša*, ispravlja se Gari. To više nije osoba. To je samo leš. Samo još jedan slučaj. Saberi se.

Iako je leš nadut od truljenja, Gari vidi da je žena za života verovatno bila vitka i da je imala svetlu kožu, koja je

sad osuta mrtvačkim pegama i prošarana zelenim venama. Dobro je obučena. Karirana košulja, uske farmerke i kožne čizme. Teško mu je da joj odredi starost prvenstveno zbog toga što joj je nestao veći deo glave. Zapravo, nije nestao. Vidi komadiće po zidovima, polici za knjige, jastucima.

Nema mnogo sumnje u to ko je povukao obarač. Puška joj još leži na krilu, oko nje sklopljeni naduti prsti. Gari brzo procenjuje šta se najverovatnije dogodilo. Gurnula je cev u usta, povukla obarač, metak je proleteo blago ulevo, što ima smisla jer joj je puška u desnoj ruci.

Gari je samo policijski narednik i nema mnogo veze sa forenzikom, ali stalno gleda *Mesto zločina*.

Leš je po svojoj prilici počeo vrlo brzo da truli. U maloj kući je toplo, zapravo zagušljivo vruće. Napolju je oko dvadeset pet stepeni, ali unutra je skoro trideset. Prozori su zatvoreni, a zavese navučene. Gari već oseća kako mu se znoj sliva niz leđa i vlaži mu pazuhe. I Šeril otire znoj sa čela. Uvek je hladnokrvna, a sad joj je vidno nelagodno.

– Sranje. Kakav užas – kaže ona sa umorom, koji se kod nje retko čuje.

Šeril se zagleda u leš na kauču, zavrti glavom, onda pogledom pređe po ostatku sobe stisnutih usana i smrknutog lica. Gari tačno zna o čemu razmišlja. *Lepa kuća. Lepa kola. Lepa odeća. Ali nikad čovek ne zna. Nikad se ne zna šta se unutra događa.*

Osim kožnog kauča, od nameštaja u sobi tu su još teška hrastova polica za knjige i stočić. Gari ponovo osmotri televizor, pita se otkud ekran onako razmrskan i zašto toliko privlači muve koje su se razmилele po njemu. Priđe koji korak dok mu staklo pršti pod nogama i sagne se.

Izbliza vidi razlog. Po slomljenom staklu skorila se tamna krv. Krv se niz ekran slila na pod i Gari vidi da je umalo ugazio u lepljivu lokvu što se rasula po parketu.

Šeril dođe do njega. – Šta je to? Krv?

Gari pomisli na bicikl. Na gumene čizme. Na tišinu.

– Moramo da proverimo i ostale prostorije – kaže. Ona ga zabrinuto pogleda i klimne glavom.

Stepenice su strme, škripave i išarane tamnim tragovima krvi. Uski hodnik na vrhu vodi u dve spavaće sobe i malo kupatilo. Vrućina je tu još gora, ako je to moguće, smrad još odvratniji. Gari pokazuje Šeril da ode i proveri kupatilo. Načas pomisli da će se ona pobuniti. Očito je da smrad dopire iz jedne spavaće sobe, ali ona ga za promenu pušta da izigrava nadređenog i oprezno kreće ka kupatilu.

Gari prilazi prvoj sobi, u ustima oseća gorak metalan ukus, a onda polako otvara vrata.

Soba je ženska. Čista je, uredna i prazna. Ormar u jednom uglu, komoda pod prozorom, veliki krevet prekriven besprekornim bež jorganom. Na noćnom stočiću lampa i fotografija u običnom drvenom ramu. Gari prilazi i uzima je. Na slici je dečak od deset ili jedanaest godina, sitan i žilav, širokog osmeha i čupave plave kose. *O bože*, hvata sebe kako se moli. *Molim te, bože, samo to ne.*

Još teža srca vraća se u hodnik i tamo zatiče Šeril bledu i napetu.

– Kupatilo je prazno – kaže ona, a on zna da oboje isto misle. Ostala je još samo jedna soba. Još samo jedna vrata da se otvore i otkriju glavnu nagradu. On besno tera muvu i da ga smrad već ne guši, duboko bi udahnuo da se pripremi. Stoga se hvata za kvaku i otvara vrata.

Šeril je suviše čvrsta da bi se isповраćala, ali čuje je kako grca. I njemu se želudac podigne, ali uspe nekako da svlada nagon za povraćanjem.

Pogrešio je. Ovo nije gadno – ovo je jebeni košmar.

Dečak leži na svom krevetu u prevelikoj majici, širokim bermudama i belim sportskim čarapama. Lastiš čarapa useca mu se u oteklo meso nogu.

Blistavobebe čarape, primećuje Gari. Zaslepljujuće bele. Tek obučene. Kao na reklami za deterdžent. Ili možda samo tako izgledaju jer je sve ostalo crveno. Tamnocrveno. Prevelika majica sva je u crvenim prugama, jastuci i čaršavi skroz su umazani. A tamo gde bi trebalo da bude dečakovo lice, nalazi se samo crvena bezoblična kaša po kojoj vrve bube i muve, rovale po unakaženom mesu.

Gari se seti razbijenog ekrana na televizoru i lokve krvi na podu i pred očima mu se ukaže slika. Neko udara dečakovom glavom o televizor, a onda njom bije o pod sve dok ne postane neprepoznatljiva, dok ne ostane bez lica.

A možda je to i bio cilj, misli on, pa uperi pogled u ono drugo crveno. U najupadljivije crveno. U crveno koje ne može da ti promakne. U ogromna slova ispisana na zidu iznad dečakovog tela:

NIJE MOJ SIN

Prvo poglavlje

Nikad se ne vraćaj. Ljudi to stalno govore. Sve se promenilo. Ništa neće biti onako kako pamtiš. Ne diraj u prošlost. Ovo poslednje je naravno lakše reći nego učiniti. Jer prošlost ima običaj da se vraća, da te progoni kao ružan san.

Ne želim da se vraćam. Stvarno ne želim. Ima mnogo toga što mi je privlačnije, recimo da me pacovi živog pojedu, ili da naučim kaubojski ples. Eto toliko ne želim da ponovo vidim onu rupetinu u kojoj sam odrastao. Ponekad, međutim, nema drugog izbora osim pogrešnog.

I zato se sad vozim vijugavim putem kroz seoske predele severnog Notingemšira, a nema ni sedam ujutru. Odavno nisam video taj put. Kad malo bolje razmislim, odavno nisam video ni sedam sati ujutru.

Na putu nema saobraćaja. Pretiču me samo dva automobila, a jedan je vozač legao na sirenu (verovatno da mi da na znanje da ga ometam u tome da u stilu Luisa Hamiltona dojuri na svoj posrani posao, gde prosto mora da stigne koji minut ranije). Ruku na srce, stvarno sporo vozim. Pribijem

nos uz šoferšajbnu i grčevito stežem volan dok mi prsti ne pobele. Eto tako sporo.

Ne volim da vozim. Izbegavam kad god mogu. Idem peške ili autobusom, a vozom na duža putovanja. Nažalost, nijedan autobus ne prolazi kroz Arnhil, a najbliža železnička stanica udaljena je dvadeset kilometara, stoga je vožnja kolima zapravo jedina opcija. I opet kažem, čovek ponekad prosto nema izbora.

Dajem migavac i skrećem sa glavnog puta u mrežu sve užih i sve opasnijih seoskih puteva. Blatnjavosmeđa i prljavozelena polja pružaju se sa obe strane, svinje njuškaju vazduh iz svinjaca od zardalog lima, prореđeni čestari srebrne breze. Šervudska šuma, ili ono što je preostalo od nje. Robin Hud i Mali Džon danas se mogu naći još samo na loše oslikanim tablama nad trošnim pabovima. Ljudi u njima obično su veoma veseli, a među njima češ ostati samo bez zuba ako im se ne sviđi kako ih gledaš.

Nije na severu sve tako sivo. Notingemšir uopšte i nije tako daleko na severu – osim ako nikad nisi izašao iz začaranog kruga londonskog auto-puta M25 – ali je opet nekako bezbojan, bezličan, bez trunke života kakvu bi čovek očekivao od unutrašnjosti. Poput rudnika kojih je ovde nekad bilo mnogo, a koji su nekako odozdole isisali sav život iz cele oblasti.

Nakon mnogo vremena otkako sam poslednji put video išta što liči na civilizaciju, makar i *Mekdonalds*, naposletku prođem kraj table s leve strane: DOBRO DOŠLI U ARNHIL.

Ispod je neko elokventno govance dodalo: DA TE SJBEBU.

Arnhil nije gostoljubivo mesto. Ogorčeno je, utučeno i ozlojeđeno. Povučeno je i s nepoverenjem gleda na posetioce. Stoičko je, postojano i umorno u isti mah. To je od onih mesta što te strelja pogledom kad dođeš i zgađeno pljune za tobom kad odeš.

Osim nekoliko farmerskih kuća i starijih kamenih kuća na obodu, Arnhil nije ni slikovit ni živopisan. Iako je rudnik zauvek zatvoren još pre trideset godina, i dalje je svuda bio prisutan kao ruda u zemlji. Nema kuća pokrivenih krovinom niti okačenih košarica s cvećem. Pred kućama visi samo veš okačen o žice i tu i tamo engleska zastava s krstom Svetog Đorđa.

Duž glavne ulice pružaju se redovi istovetnih čađavih terasa, a tu je i jedan oronuli pab: *Lisica u trku*. Nekad su tu bila još dva – *Arnhil arms* i *Bik* – ali odavno su zatvorena. Svojevremeno je, u moje vreme, gazda *Lisice* – Ciganin – gledao kroz prste kad bismo mi stariji klinci došli tamo da pijemo. Još se sećam kako sam isporučivao tri krigle pivskog koktela, a i dušu, činilo mi se, u prljavu ve-ce šolju, a kad sam izašao, zatekao sam ga pred klozetom sa kofom i portfšem.

Pored je *Lutajući zmaj*, restoran brze hrane u kom je takođe vreme stalo, kome boja odavno nije promenjena, a kladio bih se ni jelovnik. Samo jedno odudara od mog sećanja: nema više male radnje na uglu gde smo kupovali čokoladice i gumene bombone. Umesto nje tu je sad supermarket *Sejnzberi*. Pretpostavljam da čak ni Arnhil nije potpuno imun na progres.

Osim toga, moji najgori strahovi su potvrđeni – ništa se nije promenilo. Mesto je nažalost ostalo onakvo kakvog ga pamtim.

Odvozim se dalje glavnom ulicom, prolazim pored oronulog igrališta za decu i malog parka. Nasred parka stoji statua rudara. To je spomenik rudarima stradalim u nesreći u Arnhilskom rudniku uglja 1949. godine.

Provozim se pored glavnih mesta, pa pođem uz malo brdo i ugledam kapiju škole. Arnhilska gimnazija, tako se danas zove. Zgrade su dobile novu fasadu, a stari Engleski blok, sa

kojeg je svojevremeno palo jedno dete, srušen je, a na njegovom mestu napravljen je nov deo za sedenje. Možeš govno i u zlato da uvaljaš, ali ono će ostati govno. Ja to dobro znam.

Odvozim se iza zgrade i zaustavljam na parkingu za zaposlene, pa izlazim iz dotrajalog starog golfa. Na parkingu su parkirana još dva automobila – crveni opel korsa i stari sab. Škole su retko puste preko letnjeg raspusta. Profesori moraju da napišu planove nastave, da naprave panoe za učionice, da drže dopunsku nastavu. A ponekad i da vode razgovor za posao.

Zaključavam kola i odlazim spređa, na recepciju, nastojeći da ne hramljam. Noga me danas boli. Delom od vožnje, a delom od stresa što sam ovde. Neke ljude zaboli glava, a mene bolesna noga. Stvarno bi trebalo da se služim štapom, ali mrzim ga. S njim se osećam kao invalid. Ljudi me sažaljivo gledaju. A ja mrzim da me žale. Sažaljenje treba sačuvati za one koji ga zaslužuju.

Blago se trzajući od bola, penjem se uz stepenice do glavnog ulaza. Nad njima stoji sjajna tabla na kojoj piše: „Dobar, bolji, najbolji. Nikad se ne zadovolji, već stremlji da tvoje dobro bude još bolje, a ono bolje najbolje.“

Vrlo inspirativno. Ipak, ne mogu a da ne pomislim na alternativu Homera Simpsona: „Deco, pokušali ste i dali sve od sebe i ništa niste uradili. Nek vam je za nauk: nikad ne pokušavajte.“

Pritiskam dugme na interfonu kraj vrata. Interfon zakrči i ja se naginjem ka njemu da progovorim.

– Došao sam kod gospodina Prajsa.

Ponovo krčanje, pa prodorno zavijanje, onda zujanje. Protrljam uvo, gurnem vrata i uđem unutra.

Prvo što osetim jeste miris. Svaka škola ima svoj jedinstveni miris. U modernim gimnazijama oseća se miris

sredstva za dezinfekciju i čišćenje monitora. U privatnim školama to su miris krede, parketa i novca. Arnhilska gimnazija oseća se na bajate hamburgere, klozete i hormone.

– Dobar dan.

Kroz zastakljenu recepciju pogleda me jedna stroga žena kratke sede kose i sa naočarima.

Gospođa Grejson? Nemoguće. Ona je sigurno već u penziji. A onda ugledam veliki smeđi mladež na njenoj bradi iz kog i dalje štrče debele crne dlake. *Gospode!* To je stvarno ona. A to onda znači da je pre onoliko godina, kad sam mislio da je matora kao dinosaurus, ona zapravo imala samo – koliko? – četrdesetak godina, koliko i ja sad.

– Došao sam kod gospodina Prajsa – ponavljam. – Ja sam Džo... *gospodin* Torn.

Čekam da vidim hoće li joj u očima zasjati blesak prepoznavanja. Ništa. Ipak je to bilo mnogo davno, a ona se nagledala učenika koji su ulazili na ona vrata. Ja nisam više onaj mršavi klinac u prevelikoj školskoj uniformi što protrčava pored recepcije u strahu da ne čuje gospođu Grejson kako ga doziva po imenu i kori zbog neupasane košulje ili što je obuo patike, a ne propisane cipele.

Gospođa Grejson nije bila tako loša. Često sam u njenoj maloj kancelariji viđao slabiju, stidljiviju decu. Ona bi im stavila flaster na odrano koleno ako školska sestra ne bi bila tu, puštala ih da sede tu i piju sok dok čekaju da ih profesor primi ili da joj pomažu da slaže dokumenta, bilo šta samo da barem nakratko pobegnu od mučenja u školskom dvorištu. Bilo je to malo utočište.

Ja sam je se uprkos svemu tome užasavao.

I dalje je se užasavam, shvatam. Ona uzdiše – onako da mi da na znanje da traćim njeno vreme, svoje vreme i vreme škole – pa podiže slušalicu. Pitam se otkud ona sad u školi.

Nije iz nastavnog kadra. A opet i nisam zapravo iznenađen. Kad sam bio mali, nikad nisam mogao da zamislim gospođu Grejson *van* škole. Bila je njen sastavni deo, sveprisutna.

– Gospodine Prajse? – zakrešti ona. – Ovde je neki gospodin Torn, kaže da je došao kod vas. Da. U redu. Dobro. – Spušta slušalicu. – Sad će doći.

– Odlično. Hvala.

Ona se okreće ka kompjuteru i otkači me. Ne nudi me čajem ili kafom, a meni svaki neuron vrišti za kofeinskim fiksom. Sedam na plastičnu stolicu i nastojim da ne ličim na đaka koji je pobegao s časa i čeka da uđe kod direktora. Koleno mi se trese. Skrstim ruke preko njega i neprimetno ga masiram zglobovima prstiju.

Kroz prozor vidim nekoliko dece u običnoj odeći kako se motaju oko školske kapije. Piju red bul i smeju se nečemu na smartfonima. Preplavi me osećaj već viđenog. Ponovo imam petnaest godina, pijem koka-kolu iz flaše i... nad čime smo se tad naginjali i kikotali? Verovatno nad muzičkim magazinima ili ukradenim porno-časopisima.

Skrenem pogled i upiljim se u cipele. Koža je malčice izgrebana. Trebalo je da ih uglancam. Stvarno mi treba kafa. Umalo da popustim i zatražim je kad začujem škripanje cipela po uglaćanom linoleumu i dvokrilna vrata ka glavnom hodniku se otvore.

– Džozef Torn?

Ustanem. Hari Prajs je upravo onakav kakav sam očekivao da će biti. Mršav čovek iznurenog izgleda od pedeset i kusur godina, u bezobličnom odelu i mokasinama. Kosa mu je retka i seda i začesljana, a na licu mu je izraz kao da će svakog časa dobiti neku strašnu vest. Oko njega se širi aura umorne rezigniranosti kao oblak smrdljivog afteršejva.

Smeši mi se. Zubi su mu krivi, požuteli od nikotina. To me podseća da nisam zapalio cigaretu otkako sam pošao iz Mančestera. Od želje za cigaretom u kombinaciji sa žudnjom za kofeinom dođe mi da škrgućem zubima dok ih ne smrvim.

Umesto toga pružam ruku i uzvraćam mu prijatnim osmehom, bar se nadam. – Drago mi je.

Vidim kako me brzo procenjuje. Viši od njega za pet-šest centimetara. Uredno obrijan. Dobro odelo, skupo kad je bilo novo. Crna kosa, doduše sad već prošarana sedim. Crne oči koje su prilično zakrvavljene. Ljudi mi često govore kako imam pošteno lice, što samo pokazuje koliko ljudi ništa ne znaju.

Prihvata moju ruku i čvrsto je stegne. – Moja kancelarija je ovamo.

Namestim remen torbe na ramenu, pokušavam da primoram bolesnu nogu da hoda kako treba i pođem za Harijem u njegovu kancelariju. Počinjemo.

– Imate izuzetne preporuke od svog prethodnog direktora. Trebalo bi da je tako. Sâm sam ih pisao.

– Hvala.

– Zapravo, sve u njima je impresivno.

Proseravanje mi je specijalnost.

– Ali...

I eto ga.

– Dugo je prošlo od vašeg poslednjeg nameštenja – više od godinu dana.

Uzimam šolju slabe kafe s mlekom koju je gospođa Grejson na kraju tresnula na sto ispred mene. Otpijam gutljaj i pazim da ne napravim grimasu.

– Da, pa to je bilo namerno. Zaključio sam da je vreme da napravim pauzu. Radio sam u školi već petnaest godina. Došlo je vreme da se odmorim i presaberem, da razmislim o budućnosti, odlučim kud potom želim da odem.

– Smem li da pitam šta ste za to vreme radili? Niste to konkretno naveli u biografiji.

– Držao privatne časove. Bavio se društveno-korisnim radom. Neko vreme sam predavao u inostranstvu.

– Stvarno? Gde?

– U Bocvani.

Bocvani? Otkud mi je to palo na pamet? Ne verujem da bih mogao da pronađem Bocvanu na karti.

– To je za svaku pohvalu.

A i maštovito je.

– Nije to bilo samo iz nesebičnih pobuda. Vreme je bolje nego ovde.

Obojica se nasmejemo.

– A sad ponovo želite da radite u školi puno radno vreme?

– Tako je. Spreman sam za sledeću fazu svoje karijere.

– Moje sledeće pitanje glasi: Zašto želite da radite ovde, u Arnhilskoj gimnaziji? Na osnovu vaše biografije reklo bi se da možete da birate školu.

Na osnovu moje biografije trebalo bi da dobijem Nobelovu nagradu za mir.

– Pa – kažem – ja sam odavde. Odrastao sam u Arnhilu. Želim valjda da se odužim zajednici i doprinesem joj.

Odjednom se uznemiri, premeće papire po stolu. – Zna li pod kakvim je okolnostima ovo mesto upražnjeno?

– Video sam u vestima.

– I šta mislite o tome?

– To je tragično, užasno. Ali jedna tragedija ne bi smela da obeleži celu školu.

– Drago mi je što to kažete.

Drago mi je što sam to uvežbao da kažem.

– Pretpostavljam, međutim – dodajem – da ste svi još uvek potreseni zbog toga.

– Gospođa Morton je bila omiljena profesorka.

– Verujem.

– A Ben je... pa, bio je đak koji je obećavao.

Grlo mi se stegne, samo malčice. Izveštio sam se u tome da budem čvrst, oguglao, ali ipak me na trenutak pogodi. Život pun obećanja. Ali život i jeste samo to. Obećanje, a ne garancija. Želimo da verujemo da nam je budućnost zacrtana i da imamo svoje mesto u njoj, a zapravo imamo samo rezervaciju. Život može da se otkaže u svakom trenutku, bez najave, bez povraćaja, bez obzira na to koliko si daleko odmakao. Pa čak i ako si jedva imao vremena da osmotriš scenografiju.

Kao Ben. Kao moja sestra.

Shvatam da Hari i dalje govori.

– Razumljivo, ovo je vrlo delikatna situacija. Postavljaju se razna pitanja. Kako je moguće da škola nije primetila da je jedan njen profesor labilan? Da li su đaci bili ugroženi?

– Razumem.

Razumem da se Hari više brine za svoj položaj i za školu nego za sirotog mrtvog Bendžamina Mortona, kome je lice smrskala jedina osoba koja je trebalo da ga štiti.

– Hoću da kažem da moram dobro da pazim koga ću odabrati da postavim na to mesto. Roditelji moraju da imaju poverenja.

– Apsolutno. I razumeću ako imate boljeg kandidata...

– Nisam to rekao.

Nema ga. U to sam sto posto ubeđen. A ja sam dobar profesor (uglavnom). Stvar je u tome da je Arnhilska gimnazija

rupetina. S lošim rezultatima. Bez ugleda. On to zna. I ja to znam. Lakše će mu biti da nađe medveda koji ne sere u šumi nego pristojnog profesora da radi u ovoj školi, posebno u trenutnim okolnostima.

Rešim da ga pritisnem. – Smem li da budem iskren?

To je uvek dobro reći kad nemaš nameru da budeš iskren.

– Znam da Arnhilska gimnazija ima problema. Zato i želim da radim ovde. Ne tražim ja lak zadatak. Ja tražim izazov. Znam tu decu jer sam i ja bio isti kao oni. Poznajem ovu zajednicu. Znam tačno sa kim i sa čim imam posla. I to me ne plaši. Videćete zapravo da me malo toga plaši.

Vidim da sam ga pridobio. Dobar sam na razgovorima. Znam šta ljudi žele da čuju. A što je najvažnije, znam kad su očajni.

Hari se zavaljuje u stolicu. – Pa, mislim da nemam ništa više da vas pitam.

– U redu. Drago mi je što smo se upo...

– O, u stvari ima još nešto.

O, jebem ti...

Osmehne se. – Kad možete da počnete?

Drugo poglavlje

Tri nedelje kasnije

U kući je hladno. To je ona hladnoća što se uvuče u kuću koja je zatvorena i u kojoj već poduže vreme niko ne živi. To je ona hladnoća što ti se uvuče u kosti čak i kad nagariš grejanje do kraja.

U kući i smrdi. Na neupotrebu, jeftinu farbu i memlu. Slike na veb-sajtu nisu je verno prikazale. Kuća je na njima stara i zapuštena ali šik. U stvarnosti je pre dotrajala i trošna. Doduše, baš i ne mogu da budem izbirljiv. Moram negde da živim, a čak i u selendri kao što je Arnhil samo ovu kuću mogu sebi da priuštim.

To, naravno, nije jedini razlog što sam je odabrao.

– Je li sve u redu?

Okrećem se ka mladiću zalizane kose što stoji u hodniku. Majk Beling iz agencije za izdavanje stanova *Beling&Co.* Nije odavde. Previše je dobro obučen i uglađen. Vidim da jedva čeka da se vrati u svoju kancelariju u centru grada i da obriše balegu sa svojih sjajnih crnih cipela.

– Nije baš ono što sam očekivao.

Osmeh mu zadrhti. – Pa, kao što smo naveli u opisu nekretnine, to je tradicionalna prizemna kuća bez mnogo savremenih uređaja i koja je već neko vreme prazna...

– Valjda – kažem ja sumnjičavo. – Kotao je u kuhinji, kako ste rekli? Valjalo bi da ugrejem kuću. Hvala što ste me doveli.

Mladić i dalje nesigurno stoji u hodniku. – Još samo nešto, gospodine Torne...

– Da?

– Ček za depozit?

– Šta s njim?

– Verujem da je u pitanju greška, ali... još ga nismo dobili.

– Stvarno? – Zavrtim glavom. – Pošta je iz dana u dan sve gora, zar ne?

– U redu je, nema problema. Ako biste mogli...

– Naravno.

Vadim čekovnu knjižicu iz džepa sakoa. Majk Beling mi pruža olovku. Naslonim se na rukonaslon pohabanog kauča i nažvrljam ček. Iscepim ga i pružim mu ga.

On se smeši, a onda pogleda u ček i osmeh mu splasne. – Ovo je ček na pet stotina funti. Depozit i kirija za prvi mesec iznose hiljadu funti.

– Tako je, ali ja sam sad *video* kuću. – Osvrnem se oko sebe i napravim grimasu. – Iskreno, ovo je prava rupa. Hladna je, vlažna je i smrdi. Daj bože da vam se neko na divlje useli ovde. Niste bili čak ni toliko uviđavni da dođete i uključite grejanje pre nego što stignem.

– Ovo je zaista neprihvatljivo.

– Onda nađite drugog stanara.

Blef je upalio. Vidim da okleva. Nikad ne pokazuj slabost.

– Ili možda ne možete? Možda niko ne želi da iznajmi ovu kuću zbog onoga što se u njoj desilo? Zna, zbog onog malog ubistva i samoubistva koje ste zaboravili da pomenete.

Lice mu se zgrči kao da ga je neko natakao na usijani žarač. Proguta knedlu. – Nemamo zakonsku obavezu da obaveštavamo stanare o...

– Nemate zakonsku, ali moralnu? Zar to ne bi bilo lepo?
– Prijatno mu se nasmešim. – Kad se sve ovo uzme u obzir, mislim da je znatan popust na depozit najmanje što možete da mi ponudite.

Mladić stiska vilice. Desno oko mu blago zaigra. Voleo bi on da me ispsuje, možda čak i da me udari, ali ne sme jer bi onda izgubio posao od lepih dvadeset hiljada funti godišnje plus provizija, a kako bi onda platio sva ona lepa odeli i sjajne crne cipele?

Presavija ček i ubacuje ga u fasciklu. – Naravno. Nema problema.

Ne treba mi mnogo vremena da se raspakujem. Nisam od onih ljudi što gomilaju stvari tek da ih imaju. Nikad mi nije bilo jasno šta će nekom ukrasi i džidžabidže, a fotografije su u redu ako čovek ima porodicu i decu, a ja nemam ni jedno ni drugo. Odeću nosim dok je ne iznosim, a onda kupim istu kakvu sam imao.

Postoje, naravno, i izuzeci od ovog pravila. Dva predmeta koja poslednja vadim iz svog malog kofera. Prvi je izlizan špil karata. Uzmam ga i strpam u džep. Neki kartaroši nose sa sobom amajlije za sreću. Ja nikad nisam verovao u sreću sve dok nisam počeo da gubim. Onda sam počeo da krivim zlu sreću, cipele koje sam obuo, raspored jebenih zvezda na

nebu. Sve osim sebe. Karte su mi obrnuta amajlija – večiti podsetnik na to koliko sam gadno sjebao stvar.

Druga stvar je pozamašnija i uvijena u novine. Vadim je iz kofera i spuštam na krevet nežno kao da je prava beba, pa je potom pažljivo odmotam.

Debeljuškaste nožice štrče uvis, šačice su joj stisnute uz telo, sjajna plava kosa raspe se u uvojke. Prazne plave oči gledaju u mene, ili barem jedno oko. Drugo se zveckajući vrti u duplji, zuri pod čudnim uglom kao da je opazilo nešto zanimljivije, a nije se potrudilo da o tome obavesti svog sadruga.

Uzimam Eninu lutku i posednem je na komodu, odakle može da me posmatra tim zrikavim očima po ceo dan i noć.

Ostatak dana i večeri vučem se po kući i pokušavam da se ugrejem. Noga me boli ako predugo sedim. Hladnoća i vlaga u kući nimalo mi ne pomažu. Radijatori izgleda ne rade najbolje – moguće da se vazduh uvukao negde u sistem.

U dnevnoj sobi je furuna, ali iako sam podrobno pretražio celu kuću i malu šupu napolju, nigde nisam pronašao drva za ogrev i potpalu. Pronašao sam pak staru električnu grejalicu u jednom plakaru. Uključim je, a grejači sprže debeo sloj prašine, pa se po sobi pronese smrad paljevine. Trebalo bi, međutim, fino da me ugrije, ako me prethodno ne spali.

Iako je kuća počela da propada, vidim da je to nekad bio udoban porodični dom. Kupatilo i kuhinja jesu stari, ali su čisti. Bašta iza kuće je dugačka i zgodna za igranje fudbala, i okružena prirodom sa svih strana. Lepo, udobno, *bezbedno* mesto da na njemu odrasta jedan dečak. Samo što on nikad nije odrastao.

Ne verujem u duhove. Moja baka je volela da mi kaže: „Ne boj se ti, sine, mrtvih, nego živih.“ I gotovo da je bila u pravu. Verujem, međutim, da čovek može da oseti odjeke loših događaja. Uvuku se u potku stvarnosti, ostave otisak kao stopa u betonu. Trag se nikad ne može izbrisati iako onoga što ga je ostavilo odavno više nema.

I to je možda razlog što još nisam ulazio u njegovu sobu. Osećam se sasvim dobro i ne smeta mi što živim u ovoj kući, ali možda se kuća *ne oseća dobro*. Kako bi i mogla? Među njena četiri zida desilo se nešto užasno, a građevine pamte.

Još nisam otišao da kupim hranu, ali nisam ni gladan. Kad sat pokaže da je prošlo sedam sati, otvaram flašu burbona i sipam sebi punu čašu. Ne mogu da koristim laptop jer još nemam uključen internet. Zasad nemam bogzna šta da radim sem da sedim i navikavam se na novu sredinu, da pokušavam da se ne obazirem na bol u nozi i slabašno poznato treperenje u stomaku. Vadim špil karata iz džepa i stavljam ga na stočić, ali ga ne otvaram. Taj špil ne služi tome. Umesto toga puštam muziku na telefonu i čitam krimić oko koga se digla velika prašina, a čiji sam kraj već naslutio. Onda odem na zadnja vrata i ispušim cigaretu posmatrajući zaraslu baštu.

Nebo je crnje od jame u paklu, ni jedna jedina zvezda ne probija se kroz mrkli mrak. Zaboravio sam kakav je mrak na selu. Predugo živim u gradu. U gradu nikad nije sasvim mračno niti ovako tiho. Čuje se samo moje disanje i pucketanje filtera cigarete.

Ponovo se zapitam zašto sam se stvarno vratio ovamo. Jeste, Arnhil je izolovana i zaboravljena tačkica na mapi, ali bezbedniji bih bio u inostranstvu. Na hiljade kilometara bi

me delilo od dugova i ljudi koji nemaju razumevanja za to što gubiš jer te nije maler. Ne kad ne možeš da platiš.

Mogao sam da promenim ime, da nađem možda posao kao šanker u nekoj kolibi na plaži i pijuckam margarite u suton. Ali ja sam odabrao ovo ovde. Ili je možda ovo ovde odabralo mene.

Ne verujem ja u sudbinu. Verujem, međutim, da su nam neke stvari zapisane u genima. Programirani smo da delujemo i reagujemo na izvestan način i to nam oblikuje život. I to ne možemo nikako da promenimo kao što ne možemo da promenimo boju očiju ili sklonost da dobijamo pege od sunca.

A možda je sve to samo proseravanje i zgodan izgovor da ne preuzimam odgovornost za svoje postupke. Radi se o tome da sam oduvek nameravao da se vratim kući. Imejl mi je samo ubrzao odluku.

Stigao mi je u inboks pre gotovo dva meseca. I pravo je čudo kako nije otišao pravo u spam.

Šalje: JA1992@hotmail.com

Tema: Eni

Umallo da ga smesta obrišem. Nikad nisam čuo za pošiljaoca. Pomislio sam da je to verovatno neki trol, neko ko se bolesno šali. Postoje teme koje zauvek treba da ostanu zatvorene. Ništa dobro neće izaći iz toga kad se pokrenu. Jedino razumno bi bilo da obrišem imejl, ispraznim odeljak za otpad i zaboravim da sam ga ikad video.

Kad sam to zaključio, kliknuo sam na *Otvori*:

Znam šta se desilo s tvojom sestrom. Ponovo se događa.

Treće poglavlje

Roditelji ne bi smeli da prave razliku među decom i imaju ljubimce. Još jedna glupost koju ljudi govore. *Naravno* da roditelji imaju ljubimce. To je u ljudskoj prirodi, a potiče još iz doba kad nisu svi mladi preživljavali. Prednost si davao snažnijem mladuncu. Nema smisla vezivati se za slabo, koje možda neće preživeti. A budimo iskreni, neku je decu prosto lakše voleti.

Našim roditeljima Eni je bila ljubimica. I to je bilo razumljivo. Rodila se kad sam imao sedam godina. Moja faza preslatkog mališana odavno je prošla. Izrastao sam u ozbiljnog, mršavog dečaka većito odranih kolena i prljavih bermuda. Uopšte više nisam izgledao slatko. Nisam to nadomeštao čak ni time što sam voleo da pikam fudbal u parku ili da idem s tatom na utakmice. Radije sam ostajao kod kuće i čitao stripove ili igrao video-igrice.

To je razočaralo mog tatu, a nerviralo mamu. „Izađi boga mu napolje na svež vazduh!“, besno bi mi govorila. Već sa sedam godina smatrao sam da je svež vazduh precenjen, ali

bih je svejedno preko volje poslušao i neminovno se spotakao, prosuo ili upao u nešto i vratio kući prljav, pa bih opet dobio grdnju.

Nije ni čudo što su moji roditelji žudeli za drugim detetom: za slatkom devojčicom koju mogu da oblače u roze i čipku i maze se s njom a da se ona ne mršti niti migolji.

Nisam tad shvatao da su moji roditelji već dugo pokušavali da dobiju drugo dete. Da mi daju seku ili batu kao da je to neki poseban dar ili usluga koju mi čine. Ja baš i nisam bio siguran da mi trebaju seka ili bata. Roditelji su već imali mene. Drugo dete je po mom mišljenju bilo višak.

Nisam bio siguran ni kad se Eni rodila. Čudna zbrčkana ružičasta gromuljica, lice joj je bilo skroz zgužvano i kao u vanzemaljca. Ništa drugo nije radila osim što je spavala, srala i plakala. Po celu noć nisam mogao da spavam od njenog piskavog kmećanja, pa sam zurio u plafon i žalio što mi roditelji nisu kupili psa, ili barem zlatnu ribicu.

Ta moja apatija potrajala je prvih nekoliko meseci, i svoju sestricu nisam ništa specijalno ni voleo ni mrzeo. Kad bi mi gugutala ili mi stezala prst dok ne pomodri, ostajao sam ravnodušan, čak i kad bi se moja mama raspilavila i viknula tati: „Šone, donesi prokleti foto-aparat!“

Kad bi Eni puzala za mnom ili uzela nešto moje, ja bih ubrzao korak ili joj oteo svoju stvar iz ruke. Nisam bio grub, samo nezainteresovan. Nisam je tražio, te nisam video što bih morao da obraćam pažnju na nju.

I to je tako potrajalo skoro godinu dana. Pred prvi rođendan Eni je prohodala i počela da brblja nešto što je podsećalo na reči. Odjednom nije više bila beba, već malena osoba. Bila je zanimljivija, zabavna čak, sa onim nerazumljivim brbljanjem i staračkim, klecavim hodom.

Počeo sam da se igram s njom i da joj pričam nešto. Kad je počela da me oponaša, grudi bi mi ispunilo neko čudno osećanje. Kad bi gledala u mene i frfljala „Džoi! Džoi!“, sav bih se istopio od miline.

Počela je svuda da me prati, da kopira sve što radim, da se smeje mojim grimasama i napregnuto sluša dok joj pričam o stvarima koje nikako nije mogla da razume. Kad bi se rasplakala, bilo je dovoljno samo da je taknem, pa da se smiri. Toliko je želela da ugodí svom velikom bati da bi smesta zaboravila na sve ostale muke.

Nikad me niko nije tako voleo. Čak ni mama ni tata. Roditelji su me naravno voleli, ali me nisu gledali sa tako neskrivenim obožavanjem kao moja sestra. Niko me nije tako gledao. Pre sam bio navikao da me gledaju sa sažaljenjem ili s prezirom.

Nisam imao mnogo drugara premda nisam bio stidljiv. Jedan moj učitelj iz osnovne kazao je mojim roditeljima da sam „nedruželjubiv“. Meni su drugi dečaci, koji su voleli da se veru po drveću i tuku, bili glupi i dosadni. Ni najmanje mi nije smetalo što sam sâm – dok se nije pojavila Eni.

Sestri sam za treći rođendan kupio lutku od novca koji sam uštedeo od džeparca. Nije to bila od onih skupih lutaka koje su se prodavale u prodavnicama igračaka, od onih što ispuštaju razne zvuke ili piške. Bila je to lutka s pijace, „falš“, kako bi rekao moj tata. Bila je zapravo ružnjikava i malčice strašna sa hladnim plavim očima i čudno napućenim usnama, ali Eni je obožavala tu lutku. Nosila ju je svuda sa sobom i svake noći spavala s njom. Prozvala ju je „Okana“ iz nekog razloga (možda je pogrešno čula njeno ime).

Kad je Eni imala pet godina, omiljene lutke su joj postale barbika i plišani poni, a Okana je završila na polici u njenoj

sobi. Ali ako bi mama predložila da je odnese na buvlju pijacu i proda, Eni bi je zgrabila kriknuvši od užasa i tako je snažno privila uz sebe da je pravo čudo kako lutki nisu ispale one plastične plave oči iz glave.

Eni i ja smo ostali bliski i kad smo poodrasli. Zajedno smo čitali, igrali karte i video-igrice na mojoj polovnoj sega-me-ga konzoli. U kišna nedeljna popodneva, kad bi tata otišao u pab, a mama uzela da pegla, pa se kroz sobu širio topao miris omekšivača za rublje, nas dvoje bismo se sklopčali na vreći za sedenje i gledali stare filmove – *E.T. vanzemaljac*, *Isterivači duhova*, *Otimači izgubljenog kovčega* – a ponekad i neke novije, za malo starije, koje Eni verovatno nije trebalo da gleda, kao što su *Terminator 2* i *Totalni opoziv*.

Tata je imao drugara koji je pravio piratske kopije i prodavao ih za pedeset penija. Slika je bila malo mutna i reči glumaca nisu uvek bile razgovetne, ali kako je tata voleo da kaže: „Šta je džabe, i bogu je drago“ i „Poklonjenom konju se u zube ne gleda.“

Znao sam da mama i tata nemaju mnogo novca. Tata je svojevremeno radio u rudniku, a onda je posle štrajka otišao odatle iako naš rudnik nije bio odmah zatvoren.

Bio je jedan od radnika koji nisu stupili u štrajk. Nikada o tome nije govorio, ali ja sam znao da mu teško padaju kivnost, tenzije i svađe – kolega protiv kolege, komšija protiv komšije. Bio sam prilično mali kad se sve to dešavalo, ali sećam se kako je mama ribala reč „ŠTRAJKBREHER“ sa ulaznih vrata. Jednom nam je neko ciglom razbio prozor dok smo sedeli u sobi i gledali televiziju. Sutradan uveče tata je izašao s nekim drugarima. Vratio se sav raščupan i posećene

usne. „Stvar je sređena“, kazao je mami grubim, turobnim glasom kakav nikad dotle nisam čuo.

Tata se posle štrajka promenio. U mojim očima oduvek je bio džin od čoveka, visok i krupan, guste kose kovrdžave i crne. Posle toga kao da se nekako smanjio, stanjio i pogurio. Sve se ređe smešio, a kad bi se ipak osmehnuo, oko očiju bi mu se urezale sve dublje bore. Kosa mu je posedela kod slepoočnica.

Rešio je da napusti rudnik i obuči se za vozača autobusa. Ne verujem da mu se stvarno sviđao novi posao. Plata je bila pristojna, no znatno manja od one koju je zarađivao u rudniku. Mama i on sve više su se svađali, najčešće oko novca. On je njoj prebacivao koliko je potrošila, ona njemu da ne shvata koliko košta podizati decu koja rastu. I tad bi on otišao u pab da pije. Zalazio je samo u *Arnhil arms*, gde su odlazili rudari koji nisu štrajkovali. Oni što su stupili u štrajk pili su u *Biku*. *Lisica* je ostala neutralan teren, nijedan rudar nije tamo odlazio. Znao sam neke starije klince koji su išli tamo da piju znajući da neće naleteti na tatu ili dedu.

Moji mama i tata nisu bili loši roditelji. Voleli su nas od sveg srca. Ako se i jesu svađali i nisu imali mnogo vremena za nas, to nije bilo stoga što nisu marili za nas, već prosto što su mnogo radili, imali malo novca i bili preumorni.

Imali smo, naravno, i televizor i kasetofon i kompjuter, ali smo se Eni i ja (bez namere da patetišem) ipak često sami zabavljali: igrali smo se šugice ili fudbala na ulici, crtali kredom po trotoaru, a po kišnim danima vreme provodili igrajući karte. Nikad nisam bežao od toga da zabavljam svoju sesticu. Voleo sam da provodim vreme s njom.

Ako bi u subotu ujutru vreme bilo lepo (ili barem ako ne bi lilo kao iz kabla), mama bi nam tutnula koju paru u